

ՀԱՄՄԻԿ ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆ

«Իրավական կրթության և վերականգնողական ծրագրերի իրականացման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի իրավական կրթության և վերականգնողական ծրագրերի իրականացման կենտրոնի վերականգնողական ծրագրերի և հանրակրթության բաժնի գլխավոր մասնագետ

ՄԻՐԱՐՓԻ ՄՈՒՂԴՈՒՄՅԱՆ

ՀՀ ԱՆ պրոբացիայի ծառայություն Երևանի քաղաքային մարմնի պետի տեղակալ

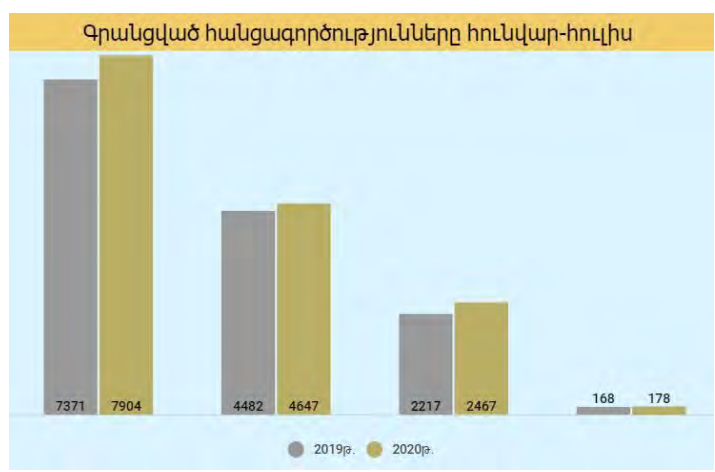
ԴԱՏԱՊԱՐՏՅԱԼՆԵՐԻ ՎԵՐԱՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆԱՅՄԱՆ ՀԱՄԿԱՑՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԵՑԱԿԱՐԳԸ

Սույն հոդվածում ներկայացվում են Հայաստանի Հանրապետությունում վերականգնողական քրեական արդարադատության կայացման ընթացքի վերասոցիալականացմանն ուղղված հիմնախնդիրները: Հիմք ընդունելով Հայաստանի Հանրապետության քրեակատարողական և պրոբացիայի ոլորտի 2019-2023 թվականների ռազմավարությունը, դրա իրականացման 2019-2023 թվականների միջոցառումների ծրագիրը՝ առաջարկվում է «վերասոցիալականացում» հասկացության մեկնաբանությունը[1]:

Հիմնաբառեր - ռազմավարություն, վերասոցիալականացում, քրեական օրենսգիրք, ուղղում, պատիժ, հանցագործություն, դատապարտյալ, քրեակատարողական հիմնարկ:

Պայմանավորված Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակով՝ տնտեսական ճգնաժամ, գործազրկություն, մասնավորապես՝ 2020թ-ի ՔՈՎԻԴ-19-ի համավարակով, ինչպես նաև քաղաքական և իրավական բարեփոխումների շրջափուլով՝ վերջին տարիներին նկատվում է հանցագործության թվի աճ [2], որն առկա է նաև այս տարի: 2020թ-ի առաջին 7 ամիսներին

հանրապետությունում արձանագրված հանցագործությունների վերաբերյալ վիճակագրությունը ցույց է տալիս, որ 2019 թվականի նույն ժամանակահատվածի համեմատ արձանագրվել է հանցագործությունների թվի 6.7 տոկոս աճ: Նախորդ տարվա հունվար-հուլիս ժամանակահատվածում արձանագրվել էր 14,238 հանցագործության դեպք, մինչդեռ 2020-ին՝ 15,196 դեպք[3]:

Գրաֆիկ 1. Գրանցված հանցագործությունները ՀՀ-ում 2019-2020թ. հունվար-հուլիս ամիսներին

Հանցավորության դեմ պայքարի մեթոդների ուժգնացումը, ինչպես նաև դատապարտյալների նկատմամբ լրացուցիչ սահմանափակումներ նախատեսելն ավելի է խորացնում հանցածին վիճակը երկրում, հանգեցնում հասարակության սոցիալական լարվածության աճի: Ուստի, առավել անհրաժեշտ է գիտականորեն բացահայտել իրականացվող գործընթացների էությունը՝ կիրառելով առավել արդյունավետ ձևեր, մեթոդներ և միջոցներ՝ ՀՀ-ում ճգնաժամային իրադրության հաղթահարման և հանցավորության չեզոքացման համար:

Հանդիսանալով հանցավորության դեմ պայքարի քաղաքականության բաղկացուցիչ մաս՝ քրեակատարողական քաղաքականությունն ամբողջացնում է պատիժներ կատարելիս պետության գործունեության ձևերը, եղանակները, սկզբունքները, նպատակները և հիմնական ուղղությունները, ինչպես նաև դատապարտյալների վերասոցիալականացումը, նոր հանցագործությունների կանխումն ինչպես դատապարտյալների, այնպես էլ՝ այլ անձանց կողմից: Ներկայումս Հայաստանի Հանրապետության քրեական արդարադատության ռազմավարության որդեգրած նպատակն է՝ պատժողական քաղաքականությունից անցումը վերականգնողական արդարադատության, պատիժների ոլորտում վերականգնողական արդարադատության սկզբունքների արմատավորումը, պատժի նպատակների արդյունավետ իրացումը:

Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ պատիժը պետական հարկադրանքի միջոց է, որը դատարանի դատավճռով պետության անունից նշանակվում է հանցագործության համար մեղավոր ճանաչված անձի նկատմամբ և արտահայտվում է այդ անձին իրավունքներից ու ազատություններից՝ օրենքով նախատեսված զրկմամբ կամ դրանց սահմանափակմամբ: Նախկին՝ Հայաստանի Հանրապետության 1961թ.-ի մարտի 7-ին ընդունված քրեական օրենսգրքի 20-րդ հոդվածում նշվել է, որ պատիժը ոչ միայն մեղքի քավումն է կատարված հանցագործության համար, այլև՝ նպատակ ունի դատապարտվածներին ուղղել և վերադաստիարակել աշխատանքին ազնվորեն վերաբերվելու, օրենքները ճշտորեն կատարելու, համակեցության կանոնները հարգելու ոգով, ինչպես նաև կանխել նոր հանցագործությունների կատարումն՝ ինչպես դատապարտվածների, այնպես էլ՝ այլ անձանց կողմից:[4]: Պատիժը նպատակ չունի ֆիզիկական տանջանքներ պատճառել կամ ստորացնել մարդկային արժանապատվությունը: Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի 46-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ պատիժը կիրառվում է սոցիալական արդարությունը վերականգնելու, դատապարտյալներին ուղղելու, ինչպես նաև հանցագործությունները կանխելու նպատակով: Ի տարբերություն Հայաստանի Հանրապետության 1961թ.-ին ընդունված քրեական օրենսգրքի 20-րդ հոդվածի, այս նորընդունվել է սահմանում պատժի նպատակները՝ իրականացնելով քրեական իրավունքի սահմանադրական և, առաջին հերթին, մարդասիրության և արդարության սկզբունքները (Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի հոդվածներ 10-րդ, 11-րդ)[5]:

Այնուամենայնիվ, հասարակության մեջ առկա

է նաև կարծիք, թե հանցագործությունների կանխման գրավականը պատիժների խստացումն է՝ հատկապես հանցավորության աճի պայմաններում: Պատիժն այն միջոցներից մեկն է, որի օգնությամբ պետությունն, ազդելով հանցավորության վրա, պահում է այն որոշակի մակարդակում: Պատիժը վերջին ծայրահեղ միջոցն է, որը պետք է գործի այն պարագայում, երբ հասարակությունն այլևս չի գորու չէ կանխել հանցագործությունը: Ոչ թե պատիժների խստությունն է ահաբեկում հանցագործներին, այլ՝ օրենքների գործնական, օպերատիվ կիրառումը և հանցագործությունների հուսալի բացահայտումը: Պետության համար առավել նպատակահարմար է և արդյունավետ կանխել հանցագործությունը, քան պատժել հանցանք կատարած անձին:

Անձի վերասոցիալականացումը՝ որպես պատժի նպատակ, նախատեսված է մի շարք երկրների, մասնավորապես՝ Իսպանիայի, Պորտուգալիայի, Կոլումբիայի, Պարագվայի, Վրաստանի և այլ երկրների քրեական օրենսգրքերում: Քրեական իրավունքում վերասոցիալականացումը որպես պատժի առանձին նպատակ նախատեսելը կամ չնախատեսելը քննարկման առարկա է հանդիսացել մի շարք իրավաբան-գիտնականների կողմից: Հարկ է նշել, որ Հայաստանի Հանրապետության քրեակատարողական օրենսգրքի նոր նախագծի 2-րդ հոդվածում վերասոցիալականացումը սահմանվում է որպես պատժի նպատակ:

«Վերասոցիալականացում» և «ուղղում» հասկացությունների տարբերակումը:

Ազատագրկման դատապարտված անձը պատժի կրման ընթացքում ենթարկվում է որոշակի լուրջ փոփոխությունների, որի արդյունքում՝ նրա համար առաջնային նշանակություն են ստանում անհատական և ոչ համընդհանուր արժեքները, իսկ անձի սոցիալական էությունը բովանդակող արժեքները մղվում են երկրորդ պլան: Այս փաստը հիմնավորվում է ինչպես արտասահմանյան, այնպես էլ՝ հայրենական գիտնականների բազմաթիվ հետազոտություններում:

Պատժի կրումից հետո դատապարտյալը վերադառնում է հասարակություն և պարտավոր է պահպանել այնտեղ գործող օրենքները, բայց որոշակի հանգամանքների ուժով միշտ չէ, որ այն իրագործելի է, քանի որ նրա մոտ արգելակված է սոցիալական հարմարվողականությունը: Ազատագրվում պատժատեսակը կրելուց հետո անցումն ազատության նորմերին այնքան էլ դյուրին գործընթաց չէ: Ազատագրվումը ենթադրում է սոցիալական հմտությունների կորուստ, առավել ևս՝ երկարաժամկետ ազատագրվումը: Միջազգային

www.aradadutyjournal.com

պրակտիկան վկայում է, որ անձի դեգրադացումն ազատագրկման վայրերում անխուսափելի հետևանքներից է, որը հատկապես բնորոշ է երկարաժամկետ ազատագրկման դատապարտվածներին: Այդ իսկ պատճառով, այսօր, հատկապես եվրոպական բանտային արդի համակարգերում, կիրառվում են աշխատանքային համալիր մեթոդներ՝ ազատագրկման բացասական հետևանքները վերացնելու և անձին լիարժեք ու արդյունավետ վերասոցիալականացնելու նպատակով: Առաջին հիմնական սյունը, որն արդի բանտային համակարգերի սկզբունքներից է, հետևյալն է. ազատագրկման առաջին իսկ օրվանից անձի հետ տարվող բոլոր աշխատանքներն ուղղվում են նրա ազատման նախապատրաստմանը և սոցիալական վերականգնմանը:

Ազատագրկված անձանց վերասոցիալականացման գործընթացը համալիր գործընթաց է: Այն, ընդհանուր առմամբ, միջամտությունների, ներագրման մեթոդների ամբողջություն է՝ ուղղված անձի կորսված ունակությունների և հմտությունների վերականգնմանը, ինքնուրույն սոցիալ-կենցաղային գործունեությամբ զբաղվելուն: Դատապարտյալների սոցիալական վերականգնումը բազմաակարգ գործընթաց է, որն իր մեջ ներառում է նրանց բարոյական, հոգեբանական և գործնական պատրաստակամությունը:

Վերասոցիալականացումը՝ (լատ. re (կրկնակի, վերականգնողական գործողություն) և լատ. socialis (հանրային), անգլ. resocialization) կրկնակի սոցիալականացումն է [6]:

Վերասոցիալականացման հասկացության տարբեր մեկնաբանությունների հիմք են հանդիսանում գիտությունների տարբեր ճյուղերի կողմից տարաբնույթ ձևակերպումները: Հոգեբանության մեջ «վերասոցիալականացում» հասկացությունն առաջին անգամ օգտագործվել է սոցիալական հոգեբաններ Ա. Քեննեդիի և Ի.Գ. Կերբերի կողմից, որն է՝ սոցիալական թերություն ունեցող անձի երկրորդային մուտքը սոցիալ –մշակութային միջավայր[7]:

«Վերասոցիալականացում» հասկացությունը կիրառվում է նեղ և լայն իմաստներով: Նեղ իմաստով՝ այն պատիժը կրելուց հետո՝ հետպատժյա ժամանակաշրջանում իրականացվող սոցիալական գործընթաց է, երբ իրացվում են անձի որակական փոփոխություններ, հայացքների և դիրքորոշումների փոփոխություն, որոնք արտահայտվում են իրավահպատակ վարքագծում: Լայն իմաստով՝ վերասոցիալականացումը փաստացի սկսվում է դատապարտյալի ազատագրկման վայրում հայտնվելու առաջին օրվանից և շարունակվում պատժի կրման ողջ ընթացքում, որը պատժի կրման

վերջին շրջանում քրեակատարողական հիմնարկի վարչակազմի կողմից իրականացվում է ավելի ինտենսիվ [8]:

Ն. Սմելգերի մոտեցման համաձայն՝ վերասոցիալականացումը նոր արժեքների, դերերի, ինչպես նաև նախկին, ոչ բավարար ուսումնասիրված, արդիականությունը կորցրած հմտությունների փոխարեն նոր հմտությունների յուրացումն է [9]:

Երբեմն համարժեք են դիտարկվում «վերասոցիալականացում» ու «դատապարտյալների ուղղում» հասկացությունները: Ըստ Մ. Ռիբակի, վերասոցիալականացումն ավելի լայն հասկացություն է, իսկ ուղղումը պետք է դիտել որպես վերասոցիալականացման ինքնուրույն փուլ [10]:

Վ.Ե. Յուժանինը նշում է. «Վերասոցիալականացումն, ընդհանուր առմամբ, իր մեջ ներառում է նաև ուղղումը, բայց արդեն «սոցիալականացման», «պատժի ազատմանը պատրաստվելու», «սոցիալական օգտակար գործունեությանն ընդգրկվելու», «հասարակությունում սոցիալական ադապտացման» նշանակության տեսանկյուններից»:[11]

Երբեմն վերասոցիալականացման գործընթացը զուգորդվում է նաև սոցիալական հարմարվողականության հետ, որը, չնայած ընդհանրությունների ևս համարվում է որպես վերասոցիալականացման առանձին տարր:

Ստեղծվում է նույն երևույթի՝ «ուղղում», «հարմարում» և «վերասոցիալականացում» հասկացությունների երկակի ընկալման որոշակի իրավիճակ: Առաջարկվում է հստակեցնել «վերասոցիալականացում» հասկացությունը, որը իր մեջ ներառում է և՛ ուղղումը, և՛ հարմարումը:

«Վերասոցիալականացում» հասկացության սահմանումը:

Վերասոցիալականացման սահմանման մեջ կարևոր է տարբերակել «re» բառը և լատինական ծագման «սոցիալականացում» բառը, ինչը նշանակում է՝ անձին դարձնել հասարակության մաս, որոշակի գիտելիքների ձեռքբերման գործընթաց, նորմերի և արժեքների համակարգ, որը նրան հնարավորություն է տալիս դառնալ հասարակության լիիրավ անդամ: Այն ներառում է նպատակային ազդեցություն անձի վրա (դաստիարակություն), ինչպես նաև՝ բնական, ինքնաբուխ գործընթացներ, որոնք ազդում են անհատականության ձևավորման վրա: Դատապարտյալների վերասոցիալականացման գործընթացում շատ կարևոր է սոցիալական, կրթական և հոգեբանական աշխատանքի կազմակերպումը: Մրա կարևորությունը պայմանավորված է նրանով, որ այն հիմք կդառնա տարբեր տեսակի դեֆորմացիաների հաղթահարման, վերականգնման, դատապարտյալի սոցիալական և անձնական

www.ardaradutyjournal.com

ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

կապերի ձևավորման, նրա միկրո միջավայրի վերականգնման, տարբեր տեսակի դրական գործողությունների ներառման համար: Սոցիալական, հոգեբանական և կրթական աշխատանքների նպատակն է կանխել դատապարտյալների հոգեվիճակի վատթարացումը, նպաստել սոցիալական խնդիրների լուծմանը, առկա և ապագա դժվարությունները հաղթահարելու անձնական ներուժի զարգացմանը, անձնային աճին՝ փոխել վերաբերմունքը ազատագրված ժամանակահատվածում չլուծված իրավիճակների և խնդիրների նկատմամբ:

Քրեակատարողական հիմնարկներում գտնվելու հանգամանքը բացասաբար է անդրադառնում անձի վրա, հաճախ նպաստում նաև անձի կտրուկ հետաճին՝ ընդհուպ մինչև պաթոլոգիկ դրսևորումներ: Դատապարտյալը գտնվում է սոցիալական մեկուսացման մեջ՝ շրջապատված միևնույն սեռի անձանցով, հարկադրված կեցությամբ: Իրագործվում է նաև հանգստի, ազատ ժամանակի, սովորելու կարգավորումը: Հոգեբանության տեսանկյունից ռեժիմը մշտական ֆրուստատոր է, որը զրկում է անձին որոշակի բարիքներից, սահմանափակում է, հիմնականում, ֆիզիոլոգիական և սոցիալական պահանջումների բավարարումը [12]: Այս ամենն առաջացնում է բացասական հոգեկան վիճակներ: Ուստի կարևոր է դատապարտյալի անհատական **հոգեբանական** առանձնահատկությունների ուսումնասիրումը, համապատասխան հոգեբանական միջամտությունների կիրառումը: Դատապարտյալների վերասոցիալականացմանն ուղղված հոգեբանական պատրաստականության ապահովման համար կարևոր են ազդեցիկության, տազնապայմանության, ազդեցիկ և ավտորիտար միջանձնային հարաբերությունների նվազեցումը, ինքնագնահատականի կարգավորումը, հումանիստական մոտեցման ձևավորումը, արժեքային կողմնորոշումները, աշխարհայացքը, դիրքորոշումները, դրդապատճառային համակարգի փոփոխությունները: Արդյունավետ վերասոցիալականացումն ապահովելու համար՝ անհրաժեշտ է քրեակատարողական հիմնարկներում կիրառել անհատական և խմբային հոգեբանական աշխատանքներ, որոնց պետք է նախորդեն և հաջորդեն վերը թվարկված որակների և առանձնահատկությունների վերաբերյալ թեստավորումը և ռեթեստը:

Սոցիալական աշխատանքը ներառում է դատապարտյալների վերասոցիալականացման մի շարք ձևեր /միջոցներ/՝ **սոցիալական օգտակար աշխատանք, ընդհանուր և մասնագիտական ուսուցում, կրթական աշխատանք:**

Վերասոցիալականացման գործընթացն, իրականում, անհնար է պատկերացնել առանց դատա-

պարտյալի համար իրականացվող ընդհանուր և մասնագիտական կրթության, քանի որ կրթությունը վերասոցիալականացման ծրագրի կարևոր մաս է և ունի խիստ դաստիարակչական բնույթ: Ինչպես նշում է Է. Քոյը, դատապարտյալների մեծ մասը կրթության ցածր մակարդակ ունի, ուստի, ենթադրաբար, կրթության այս ցածր մակարդակն ազդել է նրանց կյանքի վրա մինչև ազատագրվելը և հնարավոր է, որ մեծ դեր է խաղացել հանցագործության կատարման մեջ [13]: Դատապարտյալին պատժի կրման ընթացքում ընձեռնված մասնագիտական կրթություն ստանալու հնարավորությունը վերջինիս հասարակության մեջ ինտեգրվելու հիմքերից մեկն է՝ կրթության միջոցով փոխելով անձանց աշխարհաճանաչությունը և ինքնաճանաչողությունը՝ նպաստելով մտավոր զարգացմանը, բարոյական նոր արժեքների ընդունմանը, ստեղծագործական մտածողության զարգացմանը, լայն մտահորիզոնի ձևավորումը, ես-ի նորովի ընկալմանը: Հիմնականում դատապարտյալների մեծ մասի կրթական մակարդակը բավականին ցածր է և չունեն մասնագիտական ու աշխատանքային հմտություններ կամ կորցրել են դրանք քրեակատարողական հիմնարկներում հայտնվելուց հետո: Վերասոցիալականացման ծրագրերը հասանելի չեն բոլոր քրեակատարողական հիմնարկներում, ինչպես նաև մասնակիորեն է իրացվում միջին մասնագիտական և բարձրագույն կրթություն ստանալու իրավունքը, ուստի շատ կարևոր է նշել վերասոցիալականացման մեջ կրթության դերը, որը դատապարտյալներին հնարավորություն կտա ավելի հեշտ վերաինտեգրվել հասարակություն, ինչպես նաև ամենաարդյունավետ միջոցն է ազատվելուց հետո նրանց ուղղման, վերասոցիալականացման և սոցիալական հարմարվողականության խնդիրների լուծման հարցում:

Աշխատանքի կազմակերպումը նպաստում է դատապարտյալների հոգեկան և ֆիզիկական առողջության պահպանմանը, կոլեկտիվ հարաբերությունների ստեղծմանը, ազատ արձակման հաջող նախապատրաստմանը և հետագա վերասոցիալականացմանը: Դատապարտյալների մոտ սոցիալ-հոգեբանական թերությունները /դեֆեկտներ/ առավելապես արտահատվում են աշխատանքի նկատմամբ բացասական վերաբերմունքով, սակայն վերասոցիալականացմանն ուղղված աշխատանքները քրեակատարողական հիմնարկներում արդյունավետ լինել կարող են միայն այն դեպքում, երբ դատապարտյալների մոտ առաջանա աշխատանքի նկատմամբ պահանջումը: Դատապարտյալը պետք է տեսնի իր աշխատանքի արդյունքը և գնահատի այն: Այս հանգամանքը նպաստում է, որպեսզի դատապարտյալները գիտակցեն

www.aradaradailyjournal.com

հասարակության վերաբերմունքն աշխատանքին, գիտակցեն հասարակական նորմերը և առավել հեշտությամբ վերախնտեգրվեն հասարակության մեջ:

Առողջական - Առկա չէ հստակ սահման առողջ հոգեկանի և հոգեպաթոլոգիկ սահմանային իրավիճակների միջև: Անոմալ, բայց ոչ պաթոլոգիկ դրսևորումներն անձին հնարավորություն չեն տալիս ճիշտ գնահատելու իրավիճակը՝ էպպես նպաստելով հանցավոր վարքի ձևավորմանը: Այն անձինք, որոնց մոտ առկա են սահմանային անոմալ դրսևորումներ՝ թեթև մտավոր հետամնացություն, նկրոզներ, փսիխոպատիայի թեթև դրսևորումներ, վերջիններիս մոտ նկատվում է քննադատական մտածողության ցածր մակարդակ, բարձր զգայնություն, թույլ կամային հատկանիշներ:

Ֆիզիկական ակտիվության սահմանափակումը հանգեցնում է նյարդահոգեբանական դեֆորմացիայի, ըստ այդմ՝ արդյունավետ է քրեակատարողական հիմնարկներում որպես վերասոցիալականացման առանձին ծրագիր ներառել նաև ֆիզիկական դաստիարակությունը, որը կնպաստի անձի սթրեսակայունության բարձրացմանը, բացասական հույզերի հաղթահարմանը, ագրեսիվության նվազմանը և ինքնավերահսկման մեխանիզմների կարգավորմանը, ինչպես նաև անձի ինքնագնահատականի բարձրացմանը:

Վերասոցիալականացման գործընթացում արդյունավետությունը ապահովվում է անընդհա-

տականության և շարունակականության միջոցով: Վերասոցիալականացումը վարքագծի նորմերի և կանոնների, անհատական արժեքների նոր համակարգ է, որը տարբերվում է տվյալ անհատի մոտ նախկինում ձևավորված արժեքներից: Ուստի, վերասոցիալականացումը նոր արժեքների, դերերի, հմտությունների յուրացումն է հասարակական բարոյականությանը չհամապատասխանող նախկինի փոխարեն:

Այսպիսով, կարելի է «վերասոցիալականացում» հասկացությունը սահմանել հետևյալ կերպ. վերասոցիալականացումն անձի մտավոր և հուզական վերափոխմանն ուղղված գործընթաց է, որն իր մեջ ներառում է հոգեբանական, կրթական-ստեղծագործական, իրավաբանական, աշխատանքային, առողջապահական, մարզական համալիր երկարատև միջոցառումներ, որոնք ուղղված են դատապարտյալի մոտ ձևավորելու պատժի կրումից հետո հասարակական կյանքում ընդգրկվելու համար անհրաժեշտ դիրքորոշումներ, հմտություններ և պատրաստակամություն:

Վերասոցիալականացումը բարդ և տևական գործընթաց է, որի իրականացումը պահանջում է մասնագիտական գիտելիքների և հմտությունների կիրառում:

Գրականության ցանկ

1. ՀՀ էլեկտրոնային կառավարում <https://www.e-gov.am/gov-decrees/item/33014/> (վերջին անգամ դիտվել է 03.10.2020թ.)
2. Փաստերի ստուգման հարթակ <https://fip.am/9292> (վերջին անգամ դիտվել է 03.10.2020թ.)
3. Փաստերի ստուգման հարթակ <https://fip.am/12620> (վերջին անգամ դիտվել է 03.10.2020թ.)
4. <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=5>(վերջին անգամ դիտվել է 03.10.2020թ.)
5. Պատժի ենթարկված անձի վերասոցիալականացման հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում, Հարություն Մարտինի Խաչիկյան, էջ 68-69
6. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/rehabilitation>
7. Resocialization: An American Experiment. Kennedy, Daniel B.; Kerber, August
8. Իրավաբանական հոգեբանություն Արզումանյան Ս.ԳրինԷ.-Երևան 2004թ.էջ 415
9. Еникеев М.И. Основы общей и юридической психологии Москва 1996г., 631с.
10. Смелзер Н. Социология. - М., 1994, С. 112.
11. Рыбак М.С.Ресоциализация осужденных к лишению свободы: проблемы теории и практики / - 2-е изд., испр. и доп. - Саратов: Изд-во ГОУ ВПО «Саратовская государственная академия права», 2004, С. 31.
12. Южанин В.Е. Процесс ресоциализации в уголовном судопроизводстве // - Рязань, 1992, С. 16.
13. A Human Rights Approach to Prison Management .Andrew Coyle, Helen Fair, 1973x,191p.illus.22cm

www.aradaradutyjournal.com

Ասմիկ Օվակիմյան

Главный специалист отдела реабилитационных программ
и общего образования ГНКО “Центр правового
образования и реализации реабилитационных программ”

Տիրարի Մուղդուսյան

Заместитель начальника городского органа Еревана
службы пробации министерства юстиции РА

РЕЗЮМЕ

Концепция понятия ресоциализации осужденных

В данной статье представлены проблемы, связанные с ресоциализацией процесса реабилитации уголовного правосудия в Республике Армения, которые основаны на стратегии пенитенциарного и пробационного сектора Республики Армения на 2019-2020 годы и на плане действий по ее реализации. Также трактуется концепция ресоциализации.

Ключевые слова: стратегия, ресоциализация, уголовный кодекс, исправление, наказание, преступление, осужденный, пенитенциарное учреждение.

Hasmik Hovakimyan

Chief specialist of the Department of Secondary Education
and Rehabilitation Programs “Legal Education and
Rehabilitation Programs’ Implementation Center” SNCO

Sirarpi Mughdusyan

Probation Service of the Ministry of Justice of RA
Deputy Head of the City Department (Body) of Yerevan

SUMMARY

The Notion of the Concept of Resocialization of Convicts

This article presents the issues aimed at the resocialization of the process of rehabilitation criminal justice in the Republic of Armenia, as well as based on the strategy of the Republic of Armenia in the field of penitentiary and probation in 2019-2020, the program of measures for its implementation in 2019-2023 within the scope of which the interpretation of the concept of resocialization is suggested.

Key words -strategy, resocialization, criminal code, correction, punishment, crime, convict, penitentiary institution.

Բնագիրը ներկայացվել է 20.01.2021թ.

Ընդունվել է տպագրության 10.02.2021թ.

Հոդվածը երաշխավորել է տպագրության (գրախոսել է)

իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ Գ. Թումասյանը